

“ÖZEL YETENEKLI ÇOCUGUM VAR”

Üsküdar Ahmet Yüksel Özemre BİLSEM
Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi
Oğuzhan YAVUZ&Ömer GÜMÜŞOĞLU

Biz bir aileyiz,
Biz iyi bir takımız!

Özel yetenekli birey; yaşlarına göre daha hızlı öğrenen; yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi duyduğu alanlarda bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren bireydir. Anne babalar erken dönemden başlayarak iyi bir gözlemlerle çocuklarının özel yetenekli olduğuna dair ipuçlarını yakalayabilirler.

Bu çocukları diğer çocuklardan ayırt eden temel özellikler şöyle sıralanabilir:

- Fiziksel enerjileri yüksektir.
- Güçlü bir merak duygusuna sahiptirler.
- Sıra dışı bir hafızaya sahiptirler.
- Aynı probleme çeşitli çözümler sunabilirler.
- İyi gözlem yeteneğine sahiptirler.
- Çabuk ve kolay öğrenirler.
- Yaratıcılık becerileri yüksektir.
- Mükemmeliyetçi bir yapıya sahiptirler.
- Kendinden yaşça büyüklerle arkadaşlık etmeyi tercih ederler.
- Rekabeti severler.
- Özgün fikirler üretebilirler.
- Hassas ve duygusal yapıya sahiptirler.
- Çok iyi neden-sonuç ilişkisi kurabilirler.
- Tekdüze işlerden çabuk sıkılırlar.
- Gelişim basamaklarında yaşlarından öndedirler.

Bu özelliklerin hepsi her özel yetenekli bireyde görülmeyebilir ancak çoğunlukla gözlemlenmesi özel yetenekli birey olacağını düşündürebilir.

*****BENLİK ALGISI*****

- * Çocuğunuzla karşılıklı sevgi, güven, anlayış ve saygı içeren sosyal ilişkiler kurun.
- * Çocuğunuza kendini ifade etme özgürlüğü tanıyın.

*****MÜKEMMELİYETÇİLİK*****

- * Çocuğunuzu ve onun yanında başkalarını eleştirmeyin.
- * Çocuğunuza bir şeyleri doğru yapması konusunda baskı yapmayın.
- * Performansın ve ders notlarının ön planda olduğu bir çevre oluşturmayın.
- * Çocuğunuzun başarılarını değil, çabasını takdir edin.
- * Övgü ve eleştirilerinizi kişiliğine değil, davranışlarına yönelik yapın.
- * Kendi davranışlarınızla mükemmeliyetçiliğin olumlu kullanımına örnek olun.
- * Cesaretlendirici cümleler kullanın.

*****ASIRI DUYARLILIK*****

- * Ödevini yaparken hareket ederek odaklanabiliyorsa sabit oturmasını beklemeyin.
- * Yüksek bir masa kullanarak etkinliklerini ayakta yapmak istediğinde ve öğrenme sırasında yürüyerek çalıştığında anlayışlı olun.
- * Hareket ihtiyacı duyan çocuğunuzun sabit bir etkinliğe katılması gerektiği durumlarda sıkması için eline yumuşak bir top verin.
- * Aynı fikirde olmasanız bile duygusal duyarlılıkları konusunda kabul edici ve anlayışlı bir tutum sergileyin.
- * Kaçınmak istediği duygusal uyaranlar (yüksek ses, istemediği yiyecekler, yönlü kumaşlar, giysi etiketleri, ritmik sesler gibi) için zorlamayın.
- * Resim, müzik, drama gibi sanatsal aktivitelere yönlendirin.
- * Hayal dünyasındaki kurgularına dair paylaşımlarına saygı gösterin.
- * Çocuğun kurgusal anlatımları ile yalan arasındaki farkı ayırt edin.
- * Hayal gücünü kullanarak ortaya özgün ürünler (karikatür, hikâye, şiir, tasarım gibi) çıkarması için onu destekleyin.
- * Zihinsel duyarlılığını kullanması için işlem, mantık ve strateji gerektiren oyun ve aktivitelere yer verin.
- * Ona merakını ve ilgi alanlarını destekleyecek kaynaklar (dergi, kitap gibi)
- * Duyguların doğrusu ya da yanlış olmadığına hatırlayın ve "Çok üzgünsün." "Gerçekten çok sinirlisin." gibi ifadeler kullanarak çocuğunuzun duygularını anladığınızı ve kabul ettiğinizi gösterin.
- * Duyguları ifade etme konusunda ona örnek olun. Siz de duygularınızı açık bir şekilde ifade edin.

*****GELİSİMDE UYUMSUZLUK*****

- * Çocuğun uyumsuz gelişiminin farkında olup beklentilerinizi gerçekçi düzeyde tutun.
- * Çocuğunuzun davranışlarının yaşına uygun olmasına fırsat verin.
- * Daha geride kalmış olan gelişim alanlarını destekleyecek fırsatlar yaratın.

NE YAPMALI?

MOTİVASYON

- * Motivasyonu artırmaya çocuğunuzun ilgi gösterdiği alanları destekleyerek başlayın.
- * Çocuğunuzu motive etmek amacıyla onunla çatışıp güç savaşına girmeyin.
- * Çocuğunuz ile olumlu ve destekleyici bir ilişki kurun.
- * Gerçekçi hedefler koyun, hedefe ulaşmak için aşamalandırın, çabalarını takdir edin.
- * Çocuklarınızla yapacağınız aktivitelerle, etkinliklerle (gezi, deney vb.) ilgi alanlarını keşfederek çocuğunuzun içsel motivasyonunu arttırın. * İlgi alanlarında ortaya koydukları becerilerden sonra sözel pekiştiriciler (afetin, tebrikler, helal olsun) kullanarak çocuğunuzun motivasyonunu arttırın.
- * Çocuğunuzun sonuca değil sürece odaklanarak yaptığı işten keyif almasını sağlayın.
- * Çocuğunuzla ortak aktivitelere katılın.
- * İyi yaptığı, tutkuyla ve başarıyla yaptığı bir alanı keşfedin ve motive olduğu bir ortam ya da kişi bulun.

MERAK DUYGUSU

- * Özel yeteneklilerin merak duygularının ve yaratıcılıklarının gelişmesi için onlara soru sorma imkânları tanıyın.
- * Cevap veremediğiniz konularda çocukla birlikte araştırma yoluna gidin.
- * Onlara farklı nesnelere, araçları tanıyın ve yorum yapabilecekleri durumlar oluşturun.
- * Çocukların fikirleri ile alay etmek, düşüncelerine değer vermemek, duygularını kabul etmemek, onları eleştirmek, ayıplamak onların merak duygularını köreltir.

ELESTİREL DÜŞÜNME

- * Bu konuda sorun yaşasa da çocuğunuzu düşüncelerini söylemeye teşvik edin ve doğru ifade etme becerilerini öğretin.
- * Güvenilir bilgi kaynaklarına ulaşma yöntemlerini öğretin.
- * Olayların neden ve sonuçları üzerine çocukla konuşmalar yapın.
- * Merak duygusunu köreltmeyi, zihninde yeni sorular oluşmasını sağlayın

YARATICILIK

- * Farklı ve sıra dışı düşünen çocukları eleştirmeyin, onlarla dalga geçmeyin.
- * Çocuklar baskı hissetmedikleri zaman yanlış yapmaktan korkmazlar. Böylece denemek için cesarete, yaratıcılıklarını geliştirmek için ise daha fazla enerji ve motivasyona sahip olurlar.
- * Anne ve babalar, çocuklarınızın başarılı, üretken ve yaratıcı olmaları için hayallerinin bir gün gerçek olabileceğine inanın.
- * Çocuklarda bağımsızlık duygusunun gelişmesi için çocukların karar verme süreçlerinde özgür ancak kontrollü tutum geliştirin.
- * Çocuğun merak duygusu uyarılmalı, çocuğun yaratıcılığını destekleyici " Daha farklı nasıl yapılabilir?", "Başka nasıl özellikler eklenebilir?" gibi ifadeler kullanın.
- * Yaratıcılık için gerekli olan eleştirel düşünme becerisini destekleyin.